

Informācija par darbu Valmieras rajona bibliotēkā 1972. gadā

Pagājušajā gadā rajona bibliotēkas kolektīvs centās savu darbu organizēt tā, lai labāk palīdzētu propagandēt jaunākās zinātnes atziņas, pirmrindnieku pieredzi, audzināt mūsu rajona darbaudis pēc komunistiskās morāles principiem. Lasītājiem palīdzējām izprast PSKP CK darbību politiskajā un ekonomiskajā dzīvē, konkretizējot 24. kongresa lēmumus. 1972. gads – Padomju valsts 50. jubilejas gads.

Šajā darba gadā rajona bibliotēkā bija 3939 lasītāji (1971.g. - 4081), no kuriem 1179 dažādu rūpnīcu strādnieki, 886 kalpotāji, 197 augstāko un vidējo speciālo mācību iestāžu audzēkņi u.c. Lasītāju skaits, apmeklētāju skaits (40 552 – 1971.g., 38 662 – 1972.g.) un grāmatu izsniegums ir samazinājies. Daļēji izskaidrojams ar to, ka Pārgaujas rajonā, jauno dzīvojamo namu masīvā strādā Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas arodbiedrības bibliotēka ar 23 000 grāmatu fondu un 1644 lasītājiem, grāmatu izsniegums 53 406. Šī bibliotēka abonē 130 (eksemplārus) nosaukumu laikrakstus un žurnālus, turpretī rajona bibliotēka 82 nosaukumus. Sen jau izjūtam grūtības jauno grāmatu iegādē – tās aizvien ir par maz. Tādēļ secinām, arī no lasītāju ieteikumiem, ka stikla šķiedras rūpnīcas bibliotēkā ir lielākas iespējas izvēlēties jaunās grāmatas, uz kurām mūsu bibliotēkā ir jāgaida „rindā”.

Visu grupu lasītāju intereses, vajadzības uzzinām individuālās pārrunās, dzirdot atsauksmes par izlasīto. Ne vienmēr grāmata ir plauktā, reģistrējam, paziņojam. Abonementā lasītājiem ir pieejami bibliogrāfiskie rādītāji. Tos sastādām arī paši: piemēram „Daiļliteratūrā par tiesībām, juridiskajiem jautājumiem”. Tos izmantoja arī prokuratūras darbinieki, kas lasīja lekcijas skolās. Tāpat sastādījām arī sarakstu „Ko lasīt par 15 republikām?” Tāpat arī lasītājiem ir pieejams tematiskās literatūras saraksts „Estētikas kursa tematiskajā ciklā „Ar ko sākt”” - „Par teātra mākslu”, „Cilvēks, laiks, skaistums”, „Kā lasīt dzeju” u.c.

Liela nozīme lasītāju ieinteresēšanai par grāmatu ir arī plauktu izstādēm. Ar tām centāmies palīdzēt atrast vajadzīgo, modināt interesi par vēl neuzzināto, neizprasto („Minerālu pasaulē”, „Stāsti par dabu”, „Vai Jūs zināt, ka...” - jaunākais zinātnē un tehnikā, „Skaistums attiecībās un attiecība pret skaistumu” u.c.). Atzīstam, ka nepārvērtējamas un vēl par maz izmantotas ir dažādas iespējas, kā mūsu lasītājus iepazīstināt ar grāmatu fondu. Regulāri atjauninājām grāmatu stendu „Jaunami”. Tematiskajā ciklā „PSRS 50” pakāpeniski tika izkārtotas izstādes, kas iepazīstināja ar visu savienoto republiku kultūras, ekonomikas sasniegumiem, dabas skaistumu un sadzīves ierašām. Īpašos sarīkojumos iepazīstinājām lasītājus ar brālīgo republiku tautu literatūru, mākslu: tematiskajā vakarā 1.vakara vidusskolā „Lappuses no Lietuvas un Igaunijas PSR literatūras”, mutvārdu žurnālā Kultūras namā „Ieskats baltkrievu literatūrā” u.c. plašu grāmatu izstādi organizējām Kultūras namā „Tev, māte, Krievzeme”. Daudz ieinteresēto bija pulcinājis tematiskais vakars „Aiz 29. paralēles” par Čukču autonomās republikas iedzīvotāju dzīvi un parašām. Šajā vakarā ar savu stāstījumu uzstājās komjauniete, rīdziniece Marina Kosteņecka, kas tur pavadījusi 2 gadus. Par tur redzēto gatavo izdošanai grāmatu. Lai lasītājus iepazīstinātu ar mūsu novada autoriem, kopīgi ar jauno literātu apvienību noorganizējām vakaru „Mūsu novadnieki – autori”. Šajā vakarā piedalījās Valters Zālītis, Alberts Paegle, Aivars Ustups, Andris Viksna. Autori pastāstīja daudz interesanta par savu darbu. Izvērtās arī interesantas debates. Vakara noslēgumā piedalījās 36. prof. tehniskās skolas ansamblis ar dziesmām. Lasītāji labprāt nāk uz tikšanās ar autoriem, bet sadarbojoties ar literatūras propagandas biroju, “atduramies kā pret sienu” - lielais honorārs.

Jaunās grāmatas popularizējam ar izstādēm un apskatiem “Jauno grāmatu dienā”. Parasti šajos pasākumos vairāk ierodas pensionāri. Tādiem “lieliem” lasītājiem, kas vienmēr

prasa jaunāko, paziņojam arī pa telefonu, ka patreiz bibliotēkā var saņemt tādas un tādas jaunas grāmatas. Jaunās grāmatas arī ļoti daudz iegādājas grāmatnīcā, kur tās saņem savlaicīgāk nekā mēs no Bibliotēku kolektora, tādēļ mēs ne vienmēr varam pārsteigt un iepriecināt. No cikla „PSRS – 50” iekārtojām izstādes arī Kultūras namā: par Kirgīziju, par Aizkaukāza republikām, par KFSR u.c. Tā kā skolās un iestādēs tika rīkoti dažādi konkursi un citi pasākumi, veltīti PSRS nodibināšanas 50. gadadienas sagaidīšanai, tad bija arī liels pieprasījums pēc šīm grāmatām. Esam izsnieguši lasītājiem 3447 eksemplārus padomju tautu rakstnieku daiļliteratūras grāmatas, 919 eksemplārus no 328 un 338 nodaļām. Lai iepazīstinātu lasītājus ar labāko rakstnieku darbiem, iekārtojām izstādi „PSRS rakstnieki – Ļeņina prēmijas laureāti”. Šeit bez viņu darbiem grāmatas un periodika par viņiem un arī bibliogrāfiskos materiālus. Lai palīdzētu propagandistiem un tiem, kas studē ekonomiskās zinātnes, iekārtojām izstādi „Partijas ekonomiskās politikas pamatjautājumi pašreizējā posmā”. No tādām lielākām izstādēm vēl esam iekārtojuši: „Starptautiskā jaunatnes kustība” un „Latvijas PSR jaunajā piecgadē”.

Mūsu darbā lielas grūtības sagādā „nekārtīgie” lasītāji. Bezgala daudz laika tērējam, lai izzinātu dzīves vietas maiņas dēļ, adreses, darba vietas. Ejam mājās, ziņojam darba vietām, „ķeram” uz ielas. Bibliotēku tehnikas minimumā vajadzēja paredzēt uzlikt soda naudas par grāmatas laikā nenodošanu. Šādas soda naudas iekasē arī par laikā nenokārtotiem komunāliem pakalpojumiem, kādēļ šādas soda naudas nevarētu piedzīt arī par savlaicīgi nenodotu grāmatu?

Informācija par darbu Valmieras rajona bibliotēkās 1972. gadā

Valmieras rajona bibliotēkas, veicot darbu 1972. gadā, ir piedalījušās PSKP XXIV kongresa lēmumu izskaidrošanā, darbaļaužu komunistiskajā un ekonomiskajā audzināšanā, cīņā par mieru un tautu drošību, propagandējot literatūru par Padomju Sociālistisko Republiku Savienības izveidošanos 50. gadadienu ir parādīti padomju tautas sasniegumi un plāni, ko tā realizē tautas saimniecībā, kultūrā un mākslā. Svarīgu uzdevumu bibliotēkas veica arī jaunatnes marksistiski – ļeņiniskā pasaules uzskata veidošanā.

Gatavojoties bibliotēku darba centralizācijai, ir pievērsta sevišķa uzmanība šajā gadā darbam ar katalogiem, varbūt tādēļ ir mazāk veikti masu pasākumi un strādāts ar grāmatu. Visi zonu metodiķi izbrauca pa ciemu bibliotēkām un palīdzēja gan metodiski gan praktiski pie darba ar katalogiem. Vairākas bibliotēkas ilgāku laiku bija bez darbiniekiem, darbinieku maiņas dēļ. Tā tas bija Jeru, Sēļu, Skaņkalnes Matīšu ciemos. Rūjienas pilsētas bibliotēkā, uz labāk atalgotu darbu, aizgāja divi darbinieki. Rajona bērnu bibliotēkā viena darbiniece aizgāja uz LVU mācīties. Valmieras ciema I, Kauguru ciema I un II bibliotēku vadītājas aizgāja dekrēta atvaļinājumos, kur arī vai visu šo laiku nebija vietnieku. Jāsaka, ir ļoti lielas grūtības atrast cilvēku, kas strādātu ar tik mazu atalgojumu. Vēl joprojām, ciemu bibliotēku darbinieki tiek iesaistīti dažādos kampaņu darbos: lopu un sējumu, augļu koku uzskaitē u.c. Daudzi ciemu bibliotekāri atvieto atvaļinājuma laikā ciemu priekšsēdētājus un sekretārus. Mazsalacas pilsētas bibliotēkā bija kapitālremonts. Visu šo apstākļu dēļ, galvenokārt ir samazinājušies darba rādītāji. Bez tam, lai cik tas arī smieklīgi neliktos, masu darbs ir tomēr atkarīgs arī no laika apstākļiem. Daudzi lasītāji, sākoties vasaras periodam, nodod grāmatas, lai atjaunotu lasīšanu pēc paveiktiem rudens darbiem. Un tieši šajā saulainajā vasarā bija jūtams, ka lasītāji daudz mazāk iegriežas bibliotēkās – mazāks apmeklējumu skaits.

Bibliotēku darbinieki, tāpat kā vienmēr, ir izmantojuši dažādas iespējas lasītāju iesaistīšanā un sava darba popularizēšanā: lopkopju sanāksmēs, brigāžu sapulcēs, skolas

vecāku sanāksmēs u.c. Bieži izmanto arī radiomezglus jaunāko grāmatu apskatiem. Ciemu bibliotēku darbinieki bieži ierodas tieši ražošanas vietās ar grāmatām: mehāniskās darbnīcās, fermās. Tā Kocēnu ciema Mujānu bibliotēkas vadītāja ir nodibinājusi labu kontaktu ar Ļeņina v[ārdā] n[osauktā] kolhoza mehāniskās darbnīcas ļaudīm, kur viņai ir grāmatu izsniegšanas punkts. Tāpat arī šī kolhoza 4. laukkopības brigādes kantorī viņai ir grāmatu izsniegšanas punkts ceļojošās bibliotēkas vietā. Grāmatu izdales punkts ir arī Naukšēnu ciema I bibliotēkai ciema tālākā vietā, kur viņa ierodas noteiktā dienā un laikā apmainīt grāmatas. Manuprāt tas ir ļoti pareizi, jo izsniedzot grāmatu pašam bibliotēkaram, ir iespējams piedāvāt lasītājam arī nodaļu grāmatas, ir iespējams uzzināt lasītāju intereses. Daudzas bibliotēkas ir izmantojušas radiomezglus grāmatu apskatu nolasīšanai.

Kocēnu ciema Mujānu bibliotēkas vadītāja ir nolasījusi pagājušajā gadā pa radiomezglu 16 jaunāko un tematisko grāmatu apskatus. Grāmatas no dažādām literatūras nozarēm tiek ieteiktas gan individuāli, gan ar izstādēm, ar grāmatu apskatiem, ar ieteicamiem sarakstiem. Strādājot ar lasītāju individuāli ir izvirzītas dažādas lasītāju grupas: jaunieši ar nepabeigtu vidējo izglītību un kas nemācās, lauksaimniecības speciālisti. Mazsalacas pilsētas un rajona bibliotēkas ir izdalījušas grupu – skolotāji. Mazsalacieši šai grupai pagājušajā gadā izveidoja 7 ciklveida izstādes ar nosaukumu „Komunistiskās sabiedrības audzināšana”. Matīšu ciema bibliotēka lauksaimniecības speciālistiem veltījusi 9 literatūras izstādes: „Zeme, mūsu gudrība un spēks”, „Katrai vārpai maizes vērtība”, „Studēsim lauksaimniecības ekonomiku” u.c. Brenguļu ciema I bibliotēka iekārtoja izstāžu ciklu „Proti radīt un saprast skaisto” ar 5 izstādēm. Nopietnu darbu ar lasītāju grupām ir veikusi Vecates ciema I bibliotēkas vadītāja, kas ir panākusi, ka viņas bibliotēkā ir tikai daži lasītāji, kas lasa tikai daiļliteratūru. Rencēnu ciema I bibliotēkas vadītāja sevišķu vērību veltījusi mehanizatoriem. Mehāniskās darbnīcās viņa izlika ieteicamās literatūras sarakstus „Jaunākais lauku mehanizatoriem”, kā arī kopīgi ar tautas nama vadītāju noorganizēja „Mehanzatoru svētkus”. Lopkopju sanāksmēs tika iekārtoti grāmatu stendi un izstādes. Ķoņu ciema bibliotēkas vadītāja sastādīja ieteicamās literatūras sarakstu: „Labus piena izslaukumus arī ziemā”. Ramatas ciema bibliotēkas vadītāja apgādā lauksaimniecības speciālistus ar informatīviem biļeteniem, sovhoza politpulciņa klausītājus ar literatūru un uzskates materiāliem.

Šajā darba gadā tomēr vislielākā vērība ir pievērsta literatūras propagandai par PSRS nodibināšanas 50.gadskārtu. Bibliotēkas ir organizējušas ciklveida izstādes un masu pasākumus. Tā Mazsalacas pilsētas bibliotēka organizēja vairākus masu pasākumus no cikla „PSRS – 50” par dažādām republikām: piem. „Par kalnu zemi manu dzimteni sauc” (Aizkaukāza republikas), „Vidusāzija – svelmainas saules zeme”, „Krievzeme – māmuļa mana” u.c. Lasītāji tika iepazīstināti ar šo republiku kultūras dzīvi, ievērojamiem rakstniekiem, ekonomiku. Ar interesantiem stāstījumiem piedalījās tūristi. Mazsalacas pilsētas bibliotēka noorganizēja literāro tiesu par Kutjko grāmatu „Caur sirdi”, kā arī neklātienas konferenci par Zorina romānu „Krievu zeme”. Ķoņu ciema bibliotēkas vadītāja organizēja cikla pasākumus: „Draudzībā lieli mēs augam”. Tematiskajā vakarā „Īsta draudzība mūžības ilgumu zin, kas granātu arumos dīga” piedalījās Lielā Tēvijas kara dalībnieki. Sagaidot PSRS 50. gadadienu, Zilākalna ciemata bibliotēka kopā ar kluba vadītāju noorganizēja vairākus tematiskus vakarus „Tauta tautai roku sniedz” (par ekonomisko un kultūras dzīves sadarbību), „Varen plaša mana zeme dzimtā” u.c. Grāmatas par padomju republikām vienmēr tika izliktas šajos tematiskajos pasākumos.

Metodiskais darbs.

Aizvadītajā gadā metodiķu grupa iztīrīja jautājumu par to, kā bibliotēkām gatavoties bibliotēku darba centralizācijai. Tika sastādīts pasākumu plāns, kurā pats svarīgākais tika ierādīts: visās bibliotēkās uzlabot katalogu un kartotēku stāvokli. Lai iepazītos ar bibliotēku darba centralizāciju uz vietām, neliela grupa rajona bibliotēku darbinieku marta mēnesī aizbrauca apgūt pieredzi uz Kuldīgas rajonu, kur noklausījās centrālās bibliotēkas vadītājas b[iedrenes] Puriņas stāstījumu par centralizācijas gaitu Kuldīgas rajonā. Maija mēnesī organizējam kārtējo bibliotekāru semināru un „atklāto durvju dienu” Mazsalacas pilsētas bibliotēkā. Pats svarīgākais šī semināra jautājums bija priekšā stāvošais bibliotēku konkurss, veltīts PSRS 50.gadadienai. Izskanēja doma, ka par šāda konkursa organizēšanu Kultūras ministrijai vajadzēja padomāt gada sākumā, nevis aprīļa mēnesī, kad sākas tik spraigs darba cēliens laukos kā pavasara sēja un „klusākais” darba laiks vasarā. Semināra beigās piedalījāmie Mazsalacas pilsētas bibliotēkas organizētajā literārā tiesā par V.Spāres stāsta tēliem „Vecās dzirnavas”.

Aizvadītajā gadā uzlabojām kartotēku un katalogu stāvokli vairākās mūsu rajona bibliotēkās. Rūjienas pilsētas, Mazsalacas pilsētas, Vecates ciema I, Brenguļu ciema II u.c. bibliotēkās tika pārkārtoti katalogi pēc jaunām „Bibliotēkārās klasifikācijas tabulām”. Mazsalacas, Rūjienas pilsētas un Valmieras rajona bērnu bibliotēkas pārkārtoja fondus un katalogus pēc jaunākajiem norādījumiem.

Lielu darbu metodiķu grupa veica sakarā ar bibliotēku konkursu. Tikām analizējuši bibliotēku S, 32S un 338 nodaļas. Tieši šo nodaļu rūpīga analīze palīdzēja darbā, jo bibliotēku darbinieki labi iepazinās ar literatūru pēc kuras aizvadītajā gadā bija tik liels pieprasījums. Lai uzlabotu masu darbu rajona bibliotēkās, tika iepazīta Mazsalacas un Rūjienas pilsētu bibliotēku pieredze masu pasākumu organizēšanā. Jau minēju par semināra dalībnieku piedalīšanos Mazsalacas pilsētas bibliotēkas organizētajā literārā tiesā un pēc tam kopīgas pārrunas par šīs tiesas norisi un nozīmi. Kocēnu ciema Mujānu bibliotēkas vadītāja Lustiķe iepazīstināja pārējo bibliotēku darbiniekus ar savu pieredzi darbā ar skolēniem. Zonu metodiķu grupa apmeklējusi gadā 1 reizi vismaz katru bibliotēku, kā arī arodbiedrību un skolu bibliotēkas un sniegusi metodisko palīdzību. Tā esam palīdzējuši sakārtot fondu sanatorijas „Līči” bibliotēkai, arī dažu skolu bibliotēkām. Valmierā, jaundibinātās 4. vidusskolas bibliotēkas fondu papildinājam ar literatūru no apmaiņas fonda un sniedzām metodiskus padomus.

[Sagatavoja Valmieras rajona bibliotēkas vadītāja V. Ceriņa]